

БЮДЖЕТНЕ ПРОГНОЗУВАННЯ У СИСТЕМІ ФІНАНСОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ

BUDGET FORECASTING IN THE SYSTEM OF FINANCIAL REGULATION OF SOCIO-ECONOMIC PROCESSES

Розкрито сутність бюджетного прогнозування. Здійснено оцінку прогнозних макроекономічних та фінансово-бюджетних показників. Визначено, що вагомим завданням є забезпечення взаємоузгодженості між бюджетним прогнозуванням та бюджетним плануванням, що надасть можливість для забезпечення оптимального балансу між власними і позиковими ресурсами, відповідність річних бюджетів стратегічним пріоритетам соціально-економічного розвитку країни. Обґрунтовано, що вагомими чинниками, що впливають на точність прогнозних бюджетних показників є очікувані макроекономічні параметри, розбіжності між прогнозними і реальними показниками соціально-економічного розвитку країни.

The essence of budget forecasting is revealed. The estimation of forecast macroeconomic and financial-budget indicators is carried out. It is determined that the important task is to ensure consistency between budget forecasting and budget planning, which will provide an opportunity to ensure an optimal balance between own and borrowed resources, the compliance of annual budgets with the strategic priorities of socio-economic development of the country. It is substantiated that significant factors influencing the accuracy of forecast budget indicators are expected macroeconomic parameters, differences between forecast and real indicators of socio-economic development of the country.

Ключові слова: бюджет, бюджетна система, бюджетна політика, бюджетне прогнозування.

Keywords: budget, budget system, budget policy, budget forecasting.

На даний час в світовій практиці накопичений значний досвід розробки бюджетних прогнозів як на короткострокову так і довгострокову перспективу: функції, принципи, методи складання та реалізації прогнозів, інструменти моделювання прогнозної динаміки бюджетних показників, механізми врахування екзогенних та ендогенних факторів впливу на стійкість та збалансованість бюджетної системи. Разом з цим, в умовах еко-

номічних перетворень істотно зростає роль бюджетного прогнозування в управлінні соціально-економічними процесами, зокрема щодо врахування впливу негативних демографічних та макроекономічних тенденцій на динамічну збалансованість бюджетних показників, стійкість та стабільність системи державних фінансів в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню теоретичних і практичних аспектів бюджетного

**Валентина
Макогон**
к.е.н., с.н.с.,
доцент кафедри
фінансів
Київського
національного
торгівельно-
економічного
університету
Іван Макогон
к.е.н., головний
спеціаліст
Департаменту
прогнозування
доходів бюджету
та методології
бухгалтерського
обліку
Міністерства
фінансів України

**Valentyna
Makogon**
PhD, Associate
professor,
Kyiv National
University
of Trade
and Economics
Ivan Makogon
PhD,
Ministry of
Finance of
Ukraine

МАКРОЕКОНОМІКА

прогнозування у системі фінансового регулювання соціально-економічних процесів присвячені праці таких зарубіжних вчених, як Дж. Б'юкенена, А. Вагнера, А. Сміта, Дж. Стігліца [1-4]; вітчизняних вчених:

І. Лук'яненко, В. Опаріна, В. Федосова, С. Юрія, І. Чугунова [5-8] та інших. Разом з тим, на даному етапі розвитку системи державних фінансів важливим завданням є удосконалення системи бюджетного прогнозування, підвищення точності та обґрунтованості прогнозних бюджетних показників.

Метою статті є розкриття економічної сутності та ролі бюджетного прогнозування у системі фінансового регулювання соціально-економічних процесів.

Основні результати дослідження. Сутність державного прогнозування соціально-економічного розвитку полягає: в науково обґрунтованому передбаченні напрямів розвитку країни, окремих галузей економіки або окремих адміністративно-територіальних одиниць, можливого стану економіки та соціальної сфери в майбутньому, а також альтернативних шляхів і строків досягнення параметрів економічного і соціального розвитку [9]; в системі науково обґрунтованих уявлень про напрями, критерії, принципи, цілі та пріоритети соціально-економічного розвитку на відповідний період із зазначенням основних прогнозованих показників, цільових орієнтирів і заходів щодо забезпечення їх досягнення [10]. У процесі систематизованого, наукового обґрунтованого прогнозування і планування соціально-економічних процесів відбувається розвиток методології прогнозування і планування як сукупності методів, прийомів і способів мислення, які дають змогу на підставі аналізу ретроспективних даних екзогенних і ендогенних зв'язків об'єкта прогнозування, а також їх вимірювань в межах певного явища або процесу сформулювати прогнози певної достовірності щодо його майбутнього розвитку [11, С. 18-19].

Відповідно бюджетне прогнозування є вагомим інструментом фінансового регулювання соціально-економічних процесів, що полягає у визначенні науко-

вих передумов щодо майбутнього рівня надходжень та напрямів використання бюджетних коштів. Основу бюджетного прогнозування складають напрями і завдання, які визначають перспективу формування і використання фінансових ресурсів бюджетів різних рівнів з врахуванням особливостей суспільного розвитку країни та циклічності економічних процесів. Досягнення стратегічних цілей соціально-економічного розвитку країни залежить від ступеня врахування в процесі бюджетного прогнозування особливостей розвитку інституційного середовища фінансово-бюджетного простору та макроекономічних тенденцій.

Важливість розробки обґрунтованих бюджетних прогнозів, оцінки довгострокових ризиків висвітлюється у щорічних Посланнях Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України на відповідний рік». Зокрема, відповідно до Послання «Про внутрішнє та зовнішнє становище України на 2017 рік» визначено, що раціональна політика доходів, спрямована на досягнення та підтримку їх максимальної сукупної суми, має відповідати низці критеріїв: забезпечення прогнозованості та стабільності; довгострокове бачення – мінімально прийнятним видається п'ятирічний горизонт прогнозування; системність – регулювання будь-якого виду доходів будь-якого інституційного суб'єкта має супроводжуватись оцінками наслідків цього рішення для всіх інших суб'єктів та економіки загалом; забезпечення ефективного моніторингу та прогнозу ризиків, пов'язаних з діяльністю державних підприємств, оскільки саме їх фінансові результати визначають імовірність реалізації цих загроз та обсяги додаткового боргового тиску на бюджет [12].

Відповідно до Бюджетного кодексу України обґрунтовано необхідність висвітлення в «Основних напрямках бюджетної політики на відповідні роки» основних прогнозних макропоказників соціально-економічного розвитку України, які є основою для розробки бюджетних планів. Також, визначаються індикативні прогнозні показники та завдання Державного бюджету України на відповідні роки

(табл.1). Разом з цим, зазначено, що прогнозні макропоказники є орієнтовними та можуть корегуватись у зв'язку із зміною соціально-економічної ситуації в країні [13].

Важливо відмітити, що за 2010-2017 роки номінальний валовий внутрішній продукт складає – 1774,11 млрд.грн., у тому числі за 2010-2013 рр. - 1312,30 млрд.грн., за

2014-2017 рр. - 2235,93 млрд.грн.; реальний валовий внутрішній продукт складає - 99,79 %, у тому числі за 2010-2013 рр. - 102,45 %, за 2014-2017рр. - 97,13 %; індекс споживчих цін (грудень до грудня попереднього року) складає - 113,54 %, у тому числі за 2010-2013 рр. - 103,50 %, за 2014-2017 рр. - 123,58 %; індекс цін виробників (грудень до грудня попереднього року) складає - 117,94 %, у тому числі за 2010-2013 рр. - 110,88 %, за

2014-2017 рр. - 125,00 %; рівень безробіття населення віком 15-70 років, визначений за методологією Міжнародної організації праці складає - 8,49 %, у тому числі за 2010-2013 рр. - 7,68 %, за

2014-2017 роки - 9,30 %; обмінний курс гривні до долара США (в середньому за рік) складає - 14,72 %, у тому числі за 2010-2013 рр. - 7,97 %, за 2014-2017 рр. - 21,47 %; частка дефіциту державного бюджету у ВВП складає - 3,12 %, у тому числі за 2010-2013 рр. - 3,79 %; за 2014-2017 рр. - 2,45 %; частка перерозподілу ВВП через зведений бюджет складає - 24,08 %, у тому числі за 2010-2013 рр. - 22,70 %, за 2014-2017 рр. - 25,46%; частка державного та гарантованого державного боргу у ВВП складає - 56,08 %, у тому числі за 2010-2013 рр. - 36,85 %, за 2014-2017 рр. - 75,30 % (табл. 2).

Оцінка прогнозних макроекономічних та фінансово-бюджетних показників з врахуванням індикаторів виконання бюджетів, їх збалансованості за попередні бюджетні періоди свідчить про необхідність удосконалення організаційно-методичного та інституційного забезпечення системи бюджетного прогнозування. Вагомими чинниками, що впливають на точність прогнозних бюджетних показників є очікувані макро-

Таблиця 1

**Індикативні прогнозні макроекономічні показники та завдання
Державного бюджету України згідно Постанов КМУ
«Про основні напрями бюджетної політики на відповідні роки»**

Показники	напрями на 2017 р.		напрями на 2018-2020 рр.				напрями на 2019-2021 рр.	
	2018	2019	2017	2018	2019	2020	2020	2021
Номінальний валовий внутрішній продукт, млрд. грн.	2867,5	3148,4	2845,8	3247,7	3611	3981,3	4116,5	4606,5
Реальний валовий внутрішній продукт, %	104	104	101,8	103	103,6	104	104	106,3
Індекс споживчих цін (грудень до грудня попереднього року), %	105,5	105,2	111,2	107	105,9	105	105	104,8
Індекс цін виробників (грудень до грудня попереднього року), %	105,9	104,7	116,8	109	107,2	106	106	105,6
Рівень безробіття населення віком 15-70 років, визначений за методологією Міжнародної організації праці, %	8,5	8,2	9,3	9,1	8,9	8,5	8,5	8,3
Обмінний курс гривні до долара США (в середньому за рік)	27,8	28,1	27,8	29,3	30,5	31	31,4	31,8
Частка граничного обсягу дефіциту державного бюджету у ВВП	2,5	2,3	-	2,4	2,2	2	2	2
Частка перерозподілу ВВП через зведений бюджет	не вище 2016 року	не вище 2016 року	-	не вище 2017 року	не вище 2018 року	не вище 2018 року	не вище 2018 року	не вище 2018 року
Частка граничного обсягу державного боргу у ВВП, %	63,9	61,8	-	52	58	55	54	53
Граничний обсяг надання державних гарантій по відношенню до доходів загального фонду державного бюджету, %	5	5	-	3	3	3	3	3

Джерело: розраховано авторами на основі даних [14]

економічні параметри, розбіжності між прогнозними і реальними показниками соціально-економічного розвитку країни. При цьому важливу роль відіграє рівень волатильності економіки.

В Україні враховуючи інституційні перетворення важливим завданням є зменшення рівня волатильності економічної динаміки за рахунок підвищення дієвості та взаємоузгодженості бюджетної і монетарної політики. Визначення рівня потенційного валового внутрішнього продукту та розриву валового внутрішнього продукту сприятиме результативності застосовуваних заходів органами державного управління. Зокрема, в умовах перевищення сукупного попиту потенційного валового внутрішнього продукту зростає ризик перегріву економіки та посилення інфляційних процесів. Відповідно, доцільним є реалізація стримуючої політики. В умовах перевищення потенційних можливостей фактичних темпів зростання економіки доцільним є проведення стимулюючої політики. Оскільки зазначене спричиняє до зменшення рівня бюджетних надходжень за рахунок зменшення обсягу виробництва, прибутку підприємств, зростання рівня безробіття та зменшення споживання.

Важливо відмітити, що зазначений механізм використовується в країнах з розвинутою економікою з метою реалізації антициклічної бюджетної політики. При цьому, в умовах трансформаційних змін економіки доцільним є підвищення рівня обґрунтованості застосованого інструментарію бюджетного прогнозування. Зокрема, підвищенню точності прогнозних розрахунків бюджетних показників сприятиме врахування в процесі бюджетного прогнозування цілей і пріоритетів визначених в стратегіях соціально-економічного розвитку країни, застосування дієвих інструментів оцінки податкового потенціалу територій.

Удосконалення системи бюджетного прогнозування доцільно здійснювати з урахуванням досвіду країн як з розвинутою так і трансформаційною економікою. Оскільки підходи країн з трансформаційною економікою щодо бюджетного прогнозування надають

можливість для обґрунтованої оцінки впливу негативних ендогенних та екзогенних факторів, потенційних ризиків на макроекономічну стабільність в країні та рівень стійкості і збалансованості бюджетної системи.

Зокрема, державне прогнозування в Республіці Білорусь здійснюється відповідно до Закону «Про державне прогнозування та програми соціально-економічного розвитку Республіки Білорусь» від 05.05.1998 №157-3. Яким передбачено розробку декількох сценаріїв прогнозів з урахуванням різних траєкторій впливу внутрішніх і зовнішніх політичних, соціально-економічних та інших факторів. Річний прогноз соціально-економічного розвитку є вихідною базою для складання проектів республіканського і місцевих бюджетів та розробки основних напрямів грошово-кредитної і валютної політики Республіки [10].

В Казахстані прогнозування бюджетних надходжень по категоріям, класам і підкласам єдиної бюджетної класифікації здійснюється центральним уповноваженим органом державного планування з урахуванням прогнозу соціально-економічного розвитку країни. При прогнозуванні бюджетних надходжень на плановий бюджетний період враховуються зміни, які вносяться в діючі нормативно-правові акти. Прогнозування надходжень у державний бюджет та в Національний фонд здійснюється з використанням кількох методів з метою визначення оптимальних прогнозних показників. При визначенні прогнозів надходжень до республіканського бюджету та Національного фонду Республіки Казахстан, за базу приймається оцінка надходжень поточного року в умовах діючого законодавства. При визначенні оцінки податкової потенціалу бюджетів областей, міст республіканського значення, столиці на плановий період за базу приймається податковий потенціал поточного року в умовах діючого законодавства. Розрахунок оцінки податкового потенціалу за поточним роком здійснюється у розрізі видів надходжень до консолідованого бюджету. З метою оцінки податкового потенціалу застосову-

Макроекономічні та фінансово-бюджетні показники за 2010-2017 роки

	2010		2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017	
	факт	передбачення	факт	передбачення	факт	передбачення	факт	передбачення	факт	передбачення	факт	передбачення	факт	передбачення	факт	передбачення
Номинальний валовий внутрішній продукт, млрд. грн.	1079,3	-	1300	1475,5	1404,7	1687,8	1465,2	1694,8	1586,9	1742	1988,5	1932,4	2385,4	2584,9	2982,9	
Реальний валовий внутрішній продукт, %	104,1	-	105,5	106,5	100,2	104,5	100	103	93,4	101,7	90,2	105	102,4	103	102,5	
Індекс споживчих цін (грудень до грудня попереднього року), %	109,1	-	104,6	107,9	99,8	105,9	100,5	108,3	124,9	105,4	143,3	107	112,4	108,1	113,7	
Індекс цін виробників (грудень до грудня попереднього року), %	120,9	-	119	109,7	103,7	106,3	99,9	108,6	117,1	107,3	136	109,4	120,5	108,5	126,4	
Рівень безробіття населення віком 15—70 років, визначений за методологією Міжнародної організації праці, %	8,1	-	7,9	7,2-7,7	7,5	7	7,2	7,1-7,4	9,3	7,8	9,1	9,9	9,3	8,7	9,5	
Обмінний курс гривні до долара США (в середньому за рік)	7,94	-	7,97	7,9-8	7,99	-	7,99	-	11,89	-	21,84	-	25,55	27,2	26,60	
Частка дефіциту державного бюджету у ВВП	5,77	4,5	1,71	2,5	3,48	0,8-1	4,18	3	4,54	3	1,55	2,5	2,3	3	-1,41	
Частка перерозподілу ВВП через зведений бюджет	21,47	30,5	23,32	28,7	23,72	-	22,28	30	22,50	30	26,89	-	25,84	33,1	26,60	
Частка державного та гарантованого державного боргу у ВВП, %	38,6	40	35,1	30	35,3	25	38,4	31	69,4	55	79,1	60	80,9	66	71,8	

Джерело: розраховано авторами на основі даних Міністерства фінансів України [15, 16]

ються різні методи залежно від бази, прийнятої за основу розрахунку [17].

В Україні об'єктами моделювання у бюджетному прогнозуванні є загальнодержавні бюджетоутворюючі податки: податок на доходи фізичних осіб; податок на прибуток підприємств; податок на додану вартість; акцизний податок; рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин; рентна плата за користування надрами для видобування нафти, природного газу та газового конденсату; рентна плата за користування радіочастотним ресурсом України; рентна плата за транспортування нафти та нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами аміак територією України; тощо.

До основних чинників, які впливають на надходження податку на доходи фізичних осіб належать: зростання витрат на оплату праці; підвищення рівня прожиткового мінімуму та мінімальної заробітної плати; зростання доходів у взаємозв'язку з підвищенням мінімальних соціальних гарантій; зростання змішаних доходів домашніх господарств за рахунок активізації індивідуальної підприємницької діяльності; легалізація виплати заробітної плати. До основних чинників, які впливають на надходження податку на прибуток підприємств належать: показники податкової звітності відповідно до даних зведеної декларації з податку на прибуток за перед прогнозний період; показники результативності адміністрування податку на прибуток; динаміка надходжень податку на прибуток, фінансового результату підприємств до оподаткування, прибуток прибуткових підприємств у попередніх періодах.

Прогнозна модель надходжень податку на додану вартість базується на визначенні розрахункової бази оподаткування даного податку за показниками соціально-економічного розвитку країни і реальної ставки оподаткування. До основних чинників, які впливають на надходження податку на додану вартість належать: динаміка зростання роздрібного товарообороту підприємств

та експорту товарів, обсяг реалізації послуг, рівень валового нагромадження капіталу, зміни кон'юнктури валової доданої вартості за видами економічної діяльності. Особливість прогнозної моделі полягає в урахуванні у розрахунку прогнозу податку на додану вартість з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) з урахуванням бюджетного відшкодування впливу динаміки і змін кон'юнктури внутрішнього попиту на надходження податку, а також впливу динаміки експорту товарів та середньорічного обмінного курсу гривні до долара США на бюджетне відшкодування податку. Разом з цим, підвищення дієвості адміністрування даного податку та його прогнозної моделі визначає необхідність створення механізму який забезпечить прозорість його відшкодування.

До основних чинників, які впливають на надходження акцизного податку належить прогнозний обсяг виробництва, експорту та імпорту підакцизних товарів з врахуванням змін законодавства.

До основних чинників, які впливають на надходження рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин належать: індекс цін виробників промислової продукції; дані щодо фактичних обсягів видобутку (погашення) корисних копалин та обсягів видобутку залізної руди для забезпечення та використання підземного простору; динаміка надходжень рентної плати у попередніх періодах. До основних чинників, які впливають на надходження рентної плати за видобування вуглеводнів належать: середньорічна ціна на нафту марки Brent, дол. США за барель, середньорічна ціна на імпортований природний газ, дол. США за 1 тис. м³, обмінний курс гривні до долара США, гривень за долар США в середньому за період; дані щодо очікуваних поточного року та прогнозних обсягів видобутку нафти, природного газу та газового конденсату; динаміка надходжень рентної плати за видобування вуглеводнів у попередніх періодах; показники результативності адміністрування рентної плати за видобування вуглеводнів. До основних чинників, які безпосередньо

впливають на надходження рентної плати за користування радіочастотним ресурсом належать: індекс споживчих цін; дані щодо очікуваних середньомісячних надходжень у поточному році сум рентної плати за радіочастоти; динаміка надходжень рентної плати за радіочастоти у попередніх періодах. До основних чинників, які впливають на надходження рентної плати за транспортування нафти та аміаку належать: обмінний курс гривні до долара США, гривень за долар США в середньому за період; дані щодо фактичних, очікуваних у поточному році та прогнозних обсягів транспортування нафти магістральними нафтопроводами, динаміка надходжень рентної плати за транспортування нафти та аміаку у попередніх періодах.

Таким чином, бюджетне прогнозування доцільно розглядати як комплексний процес реалізації бюджетної політики за допомогою якого здійснюються заходи щодо оцінки та моніторингу бюджетних показників з урахуванням тенденцій соціально-економічного розвитку країни та сукупного впливу екзогенних та ендемогенних факторів на стійкість, стабільність та збалансованість бюджетної системи. Разом з цим, вагомим завданням є забезпечення взаємоузгодженості між бюджетним прогнозуванням та бюджетним плануванням, що надасть можливість для забезпечення оптимального балансу між власними і позиковими ресурсами, відповідність річних бюджетів стратегічним пріоритетам соціально-економічного розвитку країни.

ВИСНОВОК

Бюджетне прогнозування відіграє вагомий роль у системі фінансового регулювання соціально-економічних процесів. Оскільки надає можливість для забезпечення динамічної збалансованості бюджетної системи. Необхідність удосконалення системи бюджетного прогнозування в умовах економічних перетворень пов'язана з реформуванням системи державних фінансів, що актуалізує питання підвищення обґрунтованості та точності прогнозних розрахунків бюджетних показників, що сприятиме розробці дієвої бюджетної

стратегії соціально-економічного розвитку країни. Забезпечення макроекономічної стабільності та сталості системи державних фінансів в її динамічному розвитку дозволить підвищити рівень достовірності і точності прогнозних розрахунків бюджетних показників, приймати на їх основі чітко визначені та науково-обґрунтовані рішення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Б'юкенен Дж. М. Суспільні фінанси і суспільний вибір: два протилежних бачення держави / Дж. М. Б'юкенен, Р. А. Масгрейв: [пер. з англ. А. Іценка]. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2004. - 175 с.
2. Вагнер А. Теория финансов. Львов: Петроком, 1993. - 231 с.
3. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов / пер. с англ.; Москва: Эксмо, 2007. - 956 с.
4. Стігліц Дж. Економіка державного сектора / пер. з англ. Київ: Основи, 1998. - 854 с.
5. Лук'яненко І. Г. Системне моделювання показників бюджетної системи України: принципи та інструменти. Київ: Києво-Могилянська академія, 2004. - 542 с.
6. Опарін В. М. Українська класична школа публічних фінансів / В. Опарін, В. Федосов, П. Юхименко // Фінанси України. - 2015. - № 10. - С. 7-31.
7. Юрій С. Час «Ч»-Н-HOUR: радикальні економічні реформи в Україні на виході з кризи / С. Юрій, Є. Савельєв // Журнал європейської економіки. - 2017. - № 7(4). - С. 387-402.
8. Чугунов І. Довгострокова бюджетна стратегія у системі економічної циклічності / І. Чугунов // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. - 2014. - № 5. - С. 64-77.
9. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України: Закон України / Верховна Рада України // Відом. Верховної Ради України: офіц. вид. - 2000. - № 25. - Ст. 195. - С. 442-449.
10. Про державне прогнозування та програми соціально-економічного розвитку Республіки Білорусь. Закон від 05.05.1998 №157-З. [Електронний

ресурс]. – Режим доступу: <https://www.economy.gov.by/uploads/files/Zakon-o-GIP.pdf>

11. Чугунов І. Я. Фінансово-економічне прогнозування і планування / І. Я. Чугунов, Т. Г. Затонацька, А. В. Ставицький. - К.: ПоліграфКонсалтинг, 2007. - 312 с.

12. Аналітична доповідь до Щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2017 році». – К.: НІСД, 2017. – 928 с.

13. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 № 2456–VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

14. Офіційний сайт Верховної ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/

15. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.minfin.gov.ua.

16. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

17. Про затвердження Методики прогнозування надходжень бюджету. Наказ в.о. Міністра національної економіки Республіки Казахстан від 21 січня 2015 року № 34. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://adilet.zan.kz/rus/docs/V1500010322/links#to>

REFERENCES

1. Biukenen, Dzh. M. (2004). Suspilni finansy i suspilnyi vybir: dva protylezhnykh bachennia derzhavy / Dzh. M. Biukenen, R. A. Mashreiv: [per. z anhl. A. Ishchenka]. Kyiv: Vyd. dim «Kyievo–Mohylianska akademiia», 175 s.

2. Vahner, A. (1993). Teoriya finansov. Lvov: Petrokom, 231 s.

3. Smyt, A. (2007). Yssledovanye o pryrode y prychnakh bohatstva narodov / per. s anhl.; Moskva: Eksmo, 956 s.

4. Stihlits, Dzh. (1998). Ekonomika derzhavnogo sektora / per. z anhl. Kyiv: Osnovy, 854 s.

5. Lukianenko, I. (2004). Systemne modeliuvannya pokaznykiv biudzhethnoi systemy Ukrainy: pryntsypy ta instrumenty. Kyiv: Kyievo–Mohylianska akademiia, 542 s.

6. Oparin, V., Fedosov, V., Yukhymenko, P. (2015). Ukrainska klasychna

shkola publichnykh finansiv. Finansy Ukrainy. 10. S. 7–31.

7. Iurii, S., Saveliev, Y. (2017). Chas «Ch»–H-HOUR: radykalni ekonomichni reformy v Ukraini na vykhodi z kryzy. Zhurnal yevropeiskoi ekonomiky. 7(4). S. 387-402.

8. Chuhunov, I. (2014). Dovhostroka va biudzhethna stratehiia u systemi ekonomichnoi tsyklichnosti. Visnyk Kyivskoho natsionalnoho torhovelno-ekonomichnoho universytetu. 5. S. 64-77.

9. Pro derzhavne prohnouzuvannia ta rozroblennia proham ekonomichnoho i sotsialnoho rozvytku Ukrainy: Zakon Ukrainy / Verkhovna Rada Ukrainy // Vidom. Verkhovnoi Rady Ukrainy: ofits. vyd. 2000. № 25. St. 195. S. 442–449.

10. Pro derzhavne prohnouzuvannia ta prohramy sotsialno-ekonomichnoho rozvytku Respubliki Bilorus. Zakon vid 05.05.1998 №157-Z. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://www.economy.gov.by/uploads/files/Zakon-o-GIP.pdf>.

11. Chuhunov, I., Zatonatska, T., Stavitskyi, A. (2007) Finansovo-ekonomichne prohnouzuvannia i planuvannia. K.: PolihrafKonsaltnyh, 312 s.

12. Analitychna dopovid do Shchorichnoho Poslannia Prezydenta Ukrainy do Verkhovnoi Rady Ukrainy «Pro vnutrishnie ta zovnishnie stanovyshe Ukrainy v 2017 rotsi». K.: NISD, 2017. 928 s.

13. Biudzhethnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 08.07.2010 № 2456–VI [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon.rada.gov.ua>

14. Ofitsiyni sait Verkhovnoi rady Ukrainy. Retrieved from: zakon.rada.gov.ua/

15. Ofitsiyni sait Ministerstva finansiv Ukrainy. Retrieved from www.minfin.gov.ua.

16. Ofitsiyni sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua/>

17. Pro zatverdzhennia Metodyky prohnouzuvannia nadkhodzhen biudzhethu. Nakaz v.o. Ministra natsionalnoi ekonomiky Respubliki Kazakhstan vid 21 sichnia 2015 roku № 34. Retrieved from <http://adilet.zan.kz/rus/docs/V1500010322/links#to>